

19 | DOLNÍ BŘEŽANY – MODERNÍ PŘÍMĚSTSKÁ OBEC JDOUCÍ PŘÍKLADEM

Nina Dvořáková

Historie osídlení v okolí Dolních Břežan je doložena již v pozdní době kamenné, nejvýznamnější známá naleziště pocházejí z 9.–8. století před n. l. a poté z 5.–4. století před n. l. Naleziště na území Dolních Břežan představuje nejrozsáhlejší pravěký opevněný celek v Čechách (Národní památkový ústav, 2015). Rozlehlé oppidum, jehož opevnění ohraničovalo v době laténské plochu až 170 ha, je zachováno pouze ve formě terénních reliktů a především díky své výhodné poloze dnes plní převážně rekreační funkci. Samotná obec Břežany je poprvé v písemných pramenech zmíněna na počátku 14. století, v zápisu o koupi břežanského statku pražským měšťanem Menhartem Olbramovicem. V průběhu historie patřily Břežany pod zbraslavský klášter a litomyšlské biskupství. Po husitských válkách byly zastaveny císařem Zikmundem rodině Bendů. Následně se v držení dolnobřežanského panství vystřídal mnoho majitelů. Od roku 1715 do znárodnění ve 40. letech 20. století vlastnilo Dolní Břežany a přilehlé obce pražské arcibiskupství. V 18. století se v Dolních Břežanech nacházel mlýn, kovárna, hospoda a hospodářské dvory (Kucrová, 2014). Mezi nejvýnosnější odvětví v okolí patřil dolnobřežanský pivovar. Již v době znárodnění se ale areál pivovaru nacházel ve velmi špatném stavu, do současnosti se z něj zachovala jen část budov.

Od přelomu 16. a 17. století tvořily Dolní Břežany administrativně-hospodářské centrum rozsáhlého panství (Kucrová, 2014), které se v první polovině 17. století rozprostíralo na severu od Modřan až k obci Podlučí na jihu, na západě bylo ohraničeno Vltavou, na východě sahala hranice panství až k obci Jirčany (obrázek 19.1). Na území obce se nacházela tvrz, následně přebudovaná na renesanční zámek, který sloužil jako vrchnostenské sídlo arcibiskupství a dodnes patří k významným dolnobřežanským památkám (obrázek 19.2). Na zámek navazovala kaple s hospodářskými budovami a parkem. Mimo arcibiskupství sloužil zámek také italskému velvyslanectví, po znárodnění využívala zámek státní správa, sloužil rovněž jako kasárny (Vinšová, 2017). V restituci byl vrácen zpět pražskému arcibiskupství, které následně zámecký areál zrekonstruovalo a v roce 2018 zde otevřelo luxusní hotel.

Obrázek 19.1: Znárodnění Dolních Břežan na indikačních skicách (1841).

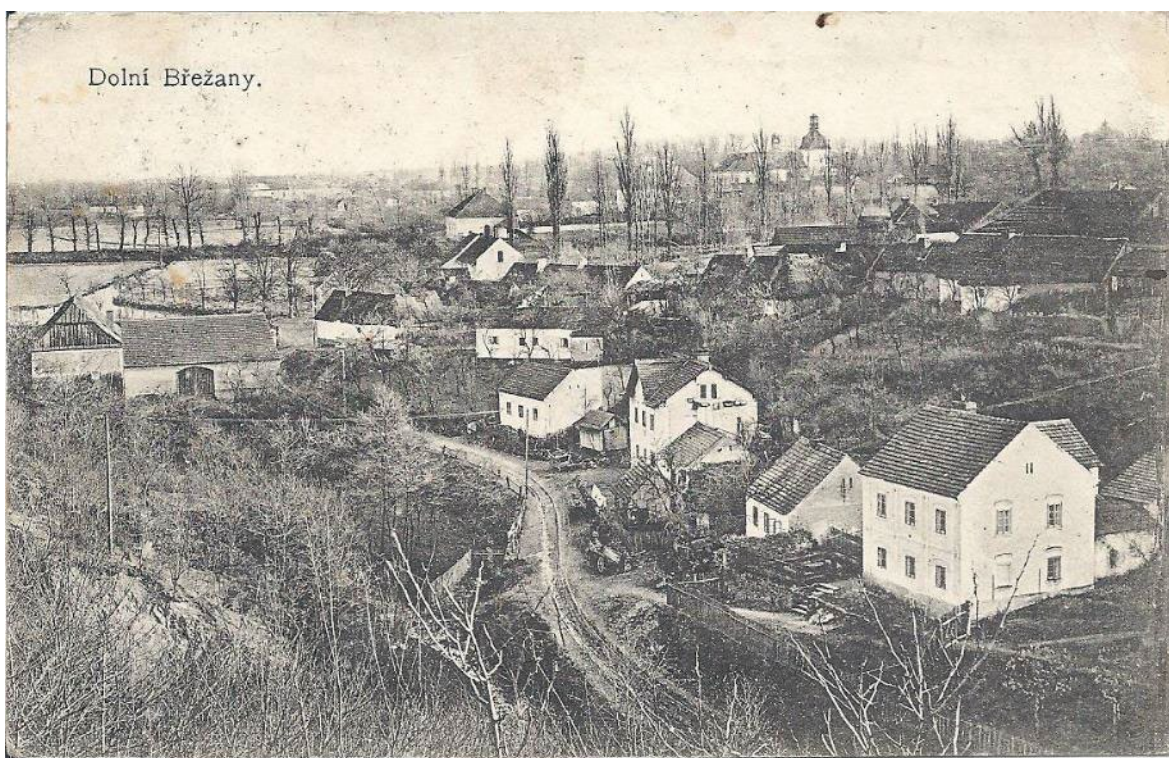
Zdroj: Národní archiv (2021).

Již na přelomu 19. a 20. století se na území Dolních Břežan nacházela pošta, telegrafní úřad, vrchní správa arcibiskupských lesů, hospodářská správa, obvodní lékař a škola, která byla vystavěna již v roce 1826 arcibiskupem Leopoldem Václavem Chlumčanským. Obyvatelé Břežan byli zaměstnaní především v rámci polního hospodářství, v místním dvoře, v modřanském cukrovaru či v pražských závodech (C. K. okresní školní rada na Královských Vinohradech, 1898).

Na zašlou slávu obce v posledních dvaceti letech navazuje úspěšný územní a strategický rozvoj obce, který slouží jako ukázkový příklad dobré praxe pro ostatní rozvíjející se suburbánní obce v Pražské metropolitní oblasti. Významnou roli v rozvoji obce hraje přístup jejích zástupců k územnímu rozvoji. Obec využívá takových nástrojů, jako jsou regulační plány pro rozvojové lokality, pořádá tzv. vyzvané architektonické soutěže a zavedla pozici obecního architekta (Gebrian, 2015). Územní plán obce byl schválen v referendu, tak aby byla deklarována širší shoda obyvatel obce na etapizaci výstavby a pravidlech rozvoje zástavby obce v předem daných fázích (Vašourková, 2016). Úspěšnému rozvoji napomáhá také dlouhodobý záměr

jejího vedení spolufinancovat obecní rozvoj z evropských projektů a státních peněz. Podle Zévla (2019) nedávný rozvoj obce kromě vzniku nových funkcí posílil také symbolický význam obce. Na základě analýzy dat o dojížděci autor konstatuje, že Dolní Břežany jsou regionálním centrem zejména z hlediska služeb. V rámci pracovní dojížděky má obec významné postavení především uvnitř celé Pražské metropolitní oblasti, pro sousední obce z hlediska dojížděky za prací významnou pozici nemá.

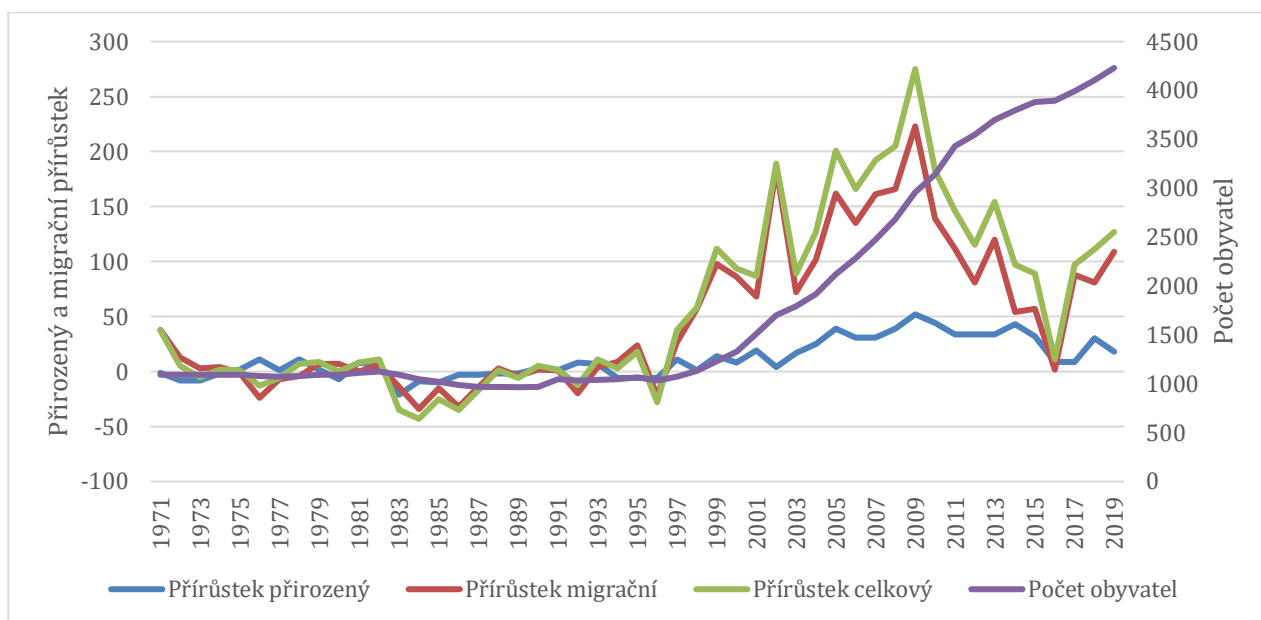
Informace o historii a současnosti Dolní Břežan lze čerpat z různých zdrojů. Disertační práce Veroniky Kucrové (2014) se zabývala proměnou kulturní krajiny dolnobřežanského panství v 16.–19. století. Informace o podobě Břežan v 19. století je možné čerpat také z popisů obcí, které publikovala C. K. okresní školní rada na Královských Vinohradech (1898). Většina prací se věnuje současnosti Dolních Břežan. Centralitou obce v rámci regionu Dolnobřežansko se ve své diplomové práci zabýval Jiří-Jakub Zévl (2019). Transformaci druhého bydlení na území Jarova se ve svém výzkumu věnovala Dana Fialová (2012). Mnohé prostorové analýzy zaměřující se na Dolní Břežany pocházejí od autorů působících v rámci Urbánní a regionální laboratoře. V rámci projektu TAČR Omega zpracovali ve spolupráci s obcí Dolní Břežany mikroregionální analýzu Dolnobřežanska se zaměřením na problematiku suburbanizace a odhadu vývoje budoucích trendů v zájmovém území (Pospíšilová a kol., 2012a, b, c, Ouředníček a kol., 2013). Vybrané výstupy tohoto projektu je možné nalézt ve formě specializovaných map na portálu Atlas obyvatelstva.

Obrázek 19.2: Dolní Břežany na historické pohlednici – zbraslavská cesta, po roce 1900.
Zdroj: Dolní Břežany (2021).

Vývoj počtu obyvatel, domů a bytů

Počet obyvatel byl na území obce od roku 1869 stabilní, pohyboval se kolem 1000 osob. K mírnému poklesu došlo až na začátku 20. let dvacátého století, zřejmě v souvislosti s první světovou válkou. Na hodnoty srovnatelné s počtem obyvatel před první světovou válkou dosáhla obec opět až v 60. letech. Na základě vývoje počtu obyvatel můžeme konstatovat, že ačkoliv byly Břežany vždy situované v pražské příměstské oblasti, nepatřily v průběhu socialismu k rezidenčně atraktivní lokalitě. Jak uvádí Ouředníček (1994), patřily obce v zázemí Prahy v důsledku centrálního plánování často k podfinancovaným sídlům s nízkou úrovní základní vybavenosti. Kvůli obtížnému získání stavebního pozemku, nutnosti dojíždět za prací, ale i kvůli nízké úrovni anonymity vnímali lidé, kteří měli možnost pořídit si vlastní bydlení v rodinném domě, tyto obce často jako méně rezidenčně atraktivní lokality. Ke zlomu ve vnímání atraktivity příměstských obcí došlo ve druhé polovině devadesátých let dvacátého století. Od této doby dochází také v Břežanech k pozvolnému nárůstu počtu obyvatel. Masivní populační přírůstek nastal však až na počátku milénia v souvislosti s procesem suburbanizace, který je charakterizován především nárůstem počtu přistěhovalých a prudkým rozvojem rezidenční zástavby v obci. V současné době žije v obci přes 4200 obyvatel a jejich počet stále vzrůstá. Se zvyšováním kladného migračního salda došlo v druhé polovině prvního desetiletí také k nárůstu přirozeného přírůstku (viz graf na obrázku 19.3). Oba procesy dosáhly svého vrcholu v roce 2009. V posledních letech došlo k poklesu celkového přírůstku s novodobým minimem v roce 2016 a ke zpomalení populačního růstu obce.

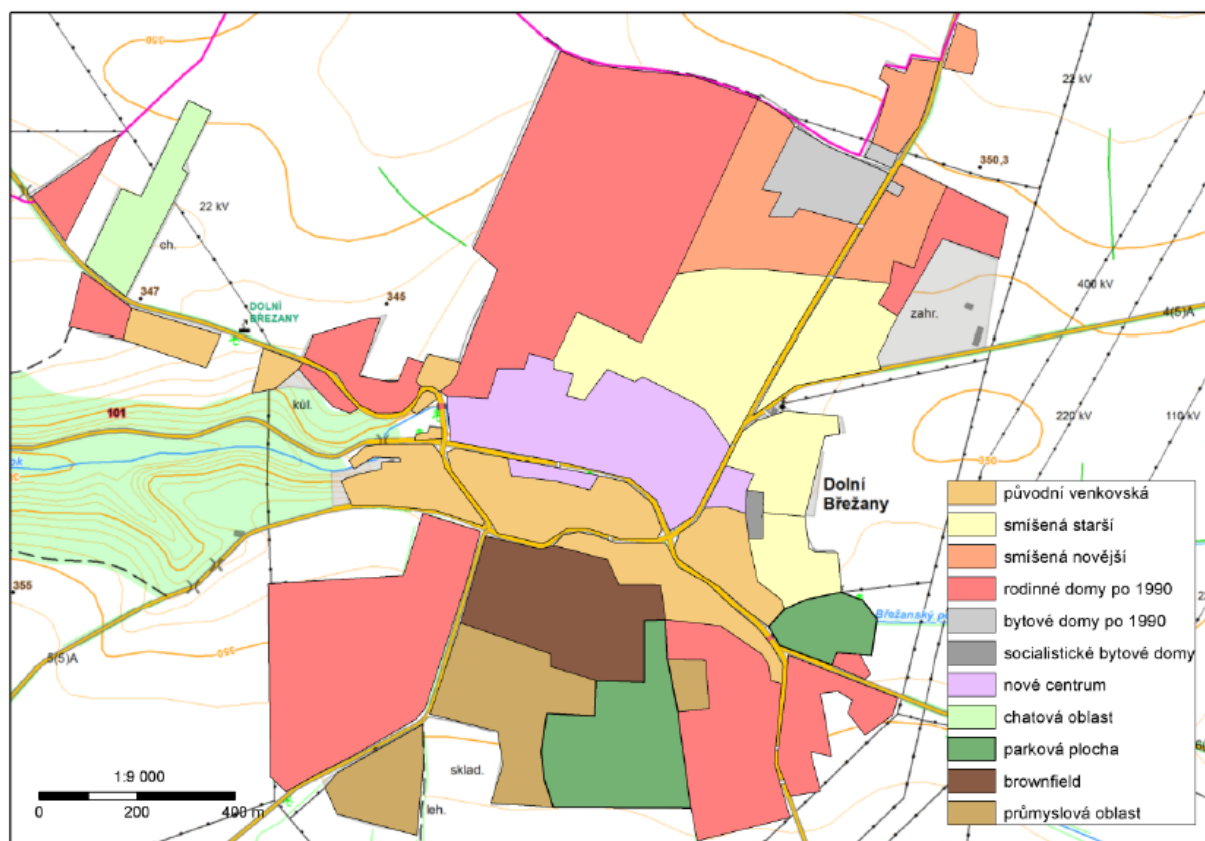
Obrázek 19.3: Populační bilance obce Dolní Břežany mezi lety 1971–2019.

Zdroj: ČSÚ (2021).

Vývoj intravilánu zobrazuje první mapa vývoje zástavby na mapovém listu. Podle Kucrové (2014) patří Břežany mezi vesnice hromadného typu s náznakem návsi před panským sídlem. Nejstarší zástavba byla umístěna v blízkosti panského sídla a v okolí rybníku Pazderák, podél cesty na Zlatníky. Právě rybníky jsou dlouhodobou součástí intravilánu obce a podle Kucrové (2014) se od jejich přítomnosti odvíjí i název obce (ves na břehu). V 70. letech 19. století se na území Břežan nacházelo 123 domů, o sto let později počet vzrostl na necelých 300. Nejvýznamnější nárůst bytové výstavby je možné zaznamenat v devadesátých letech a na začátku milénia. Domy postavené po roce 1991 dnes tvoří 64 % domovního fondu.

Vývoj zástavby v podobě přirozených oblastí (obrázek 19.4) Dolních Břežan zpracovali studenti katedry sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a spolu s colorplánem a leteckými snímky (obrázek 19.5) poskytuje představu o postupném rozšiřování a dostavbě proluk na území Břežan. V současné době navazuje na nejstarší zástavbu administrativně obchodní a vědeckotechnické centrum. Na území vědeckotechnického komplexu se nacházejí dvě laserová centra (ELI Beamlines a HiLASE) dostavěné v roce 2014 a 2015 na ploše dřívějšího brownfieldu. Základní kámen existence této vědeckovýzkumné infrastruktury byl položen především díky poučenému přístupu zástupců obce k územnímu rozvoji a úspěšné spolupráci s dřívějším majitelem pozemků, pražským arcibiskupstvím (Vinšová, 2017). Na severní straně od historického středu obce vzniklo obchodně-administrativní centrum, které plní roli dříve chybějícího náměstí. Spíše než vesnický ráz má náměstí městský charakter, který spoluvytvářejí především několikapatrové moderní bytové domy s obslužným parterem. Na popsané oblasti dále navazují starší smíšená rezidenční zástavba a nové rezidenční oblasti vystavěné po roce 1989, tyto lokality se nacházejí po celém obvodu obce. Mimo obytné celky byla v posledních dvaceti letech na území Dolních Břežan vybudována také nová obslužná infrastruktura: moderní mateřská a základní škola a hřbitov.

Součástí Břežan jsou také části obce Zálepy, Lhota a Jarov. Ve Lhotě je dodnes zachováno starší jádro, které tvoří především zemědělské statky a menší obytné domky. Významným prvkem zástavby Dolních Břežan je rekreační chatová zástavba, kterou v současné době nalezneme v Zálepech a na Jarově. Především v Zálepech část zástavby mění v důsledku přestaveb, bourání nebo zastavování proluk v posledních 30 letech svoji funkci z rekreačního na trvalé bydlení (Fialová, 2012). Na rozdíl od Zálep si Jarov stále zachovává převážně rekreační ráz, a to především kvůli morfologii zástavby, chaty jsou zde umístěny na menších pozemcích, rekreační oblast je na jedné straně sevřena železnicí, silnicí a stoupajícím terénem, na druhé straně Vltavou s břehem vymezeným jako záplavové území, část chat je rovněž umístěna v údolí Lhoteckého potoka.

Obrázek 19:4: Přirozené oblasti Dolních Břežan.

Zdroj: Benáčková a kol. (2012).

Název sídla	Charakter sídla	Počet domů	Počet obyvatel
Dolní Břežany	ves	160	851
Dolní Břežany – celkem	ves	160	851

Tabulka 19.1: Sídla tvořící katastrální území Dolních Břežan ve sčítání 1930.

Zdroj: Statistický lexikon (1934).

Obrázek 19.5: Letecký snímek Dolních Břežan v roce 2003 (vlevo) a 2019 (vpravo).

Zdroj: Seznam.cz (2021).

Vývoj sociálního prostředí a věkové struktury

Na počátku 70. let 20. století dominovali ve věkové struktuře obce mladí lidé mezi 15 a 24 lety a čtyřicátníci. Mezi mladými lidmi častěji převažovali muži, s vyšším věkem rostla naopak převaha žen. Na počátku 90. let je dominance mužů nejvíce patrná ve věkové skupině od 35 do 45 let a u teenagerů. Dominance žen je stejně jako v předchozím období vyšší v populaci ve věku 55 a více let. V roce 2019 poklesl oproti roku 1991 počet významně zastoupených širších věkových skupin obyvatel (kohort) ze tří na dvě. V populaci Dolních Břežan převážili čtyřicátníci a děti mezi pěti až čtrnácti lety života. Naopak mladí lidé mezi 20 až 34 lety a lidé starší 55 let byli ve věkové struktuře obce zastoupeni oproti ostatním věkovým skupinám méně často. Na výsledný tvar pyramidy pro rok 2019 měl vliv příchod lidí v produktivním věku v rámci procesu suburbanizace. Mnohdy se jednalo o rodiny s dětmi nebo mladé páry, které se přistěhovaly na počátku milénia a postupem času založily rodiny a zestárly. Předpokládáme, že právě tito lidé přispívají spolu se silnějším zastoupením stejně starých starousedlíků k vyššímu podílu lidí mezi 40 a 54 lety ve věkové struktuře dolnobřežanské populace. Podíl starších seniorů (lidí ve věku 75 a více let) byl na území obce nejvyšší na počátku 90. let (7,9 %). Současný podíl starších seniorů (4,4 %) na celkové populaci je zhruba podobný jako v 70. letech (4,8 %). V nadcházejících letech lze očekávat nárůst zastoupení nejstarších osob, jehož důvodem bude postupné stárnutí silnějších populačních ročníků.

V 70. letech 20. století měla obec především dělnický ráz, také celková míra vzdělanosti byla nižší, středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaní lidé tvořili pouhých 12 % populace ve věku 15 a více let. V roce 1991 dosáhlo středoškolského a vysokoškolského vzdělání na území celé obce necelých 22 % obyvatel, s vyšším podílem v obci Lhota (27,5 %). Nižší podíl dosaženého vzdělání je na počátku devadesátých let patrný především u ženské populace (19,4 %). Ve srovnání s okresem Praha-západ (28,5 %) je míra dosaženého vzdělání také nižší (SLDB, 1991). O dvacet let později je podíl obyvatel s ukončeným středoškolským a vysokoškolským vzděláním v obci Dolní Břežany dvojnásobný (61,3 %). Na rozdíl od předchozího sledovaného období nedosahuje nejvyššího podílu část obce Lhota, ale samotné Dolní Břežany (63,5 %) (SLDB, 2011). Nárůst vzdělanosti je důsledkem nejen obecně se zvyšující vzdělanosti v populaci, ale také výsledkem přistěhování silné sociální skupiny s vyšším dosaženým vzděláním v rámci procesu suburbanizace. Nejnižší podíl obyvatel s ukončeným středoškolským a vysokoškolským vzděláním nalezneme v části obce Jarov (15,8 %) s převážně rekreační funkcí. Příčinou nižší míry vzdělanosti Jarova může být jak vyšší podíl starších lidí, kteří dosahují obecně nižší úrovně vzdělání, tak přítomnost lidí s nižším sociálním statutem, kteří využívají zdejší rekreační objekty jako dostupné levné bydlení.

V obci žilo v roce 2019 necelých 300 obyvatel s cizí státní příslušností, což je necelých 7 % obyvatel obce. Mezi cizinci převládali Slováci, Rusové, Ukrajinci a Vietnamci. Významnější zastoupení měli v obci také občané Spojených států amerických a Uzbekistánu. Většina cizinců obývá Dolní Břežany a Lhotu. Přestože se v Břežanech vyskytuje vědecko-technická infrastruktura mezinárodního významu zaměstnávající množství zahraničních pracovníků, neprojevuje se tato skutečnost na struktuře cizinců žijících v obci. Můžeme tedy předpokládat, že zahraniční vědečtí pracovníci dojíždějí do Břežan z Prahy nebo suburbánních obcí ležících v Pražské metropolitní oblasti.

Literatura:

BENÁČKOVÁ, K., DUŠEK, P., CHALUPA, J., JÍLKOVÁ, M., KOPECKÁ, Z., PŘIDALOVÁ, I., RIŠKA, M., ROHÁČ, J., ROSOL, M., UHRINČAŤ, M. (2012): *Dolní Břežany: projevy suburbanizace a vybavenost obce*. Závěrečná zpráva studentského projektu. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha.

C. K. OKRESNÍ ŠKOLNÍ RADA NA KRÁL. VINOHRADÉCH (1898): *Politický a školní okres Vinohradský a paměti i rozvoj národních jeho škol*. Praha, s. 173–177.

DOLNÍ BŘEŽANY (2021): *Historické pohlednice*. Dostupné z: <http://www.dolnibrezany.cz/historicke-pohlednice/gs-1007> [cit. 24. 7. 2020].

FIALOVÁ, D. (2012): Druhé bydlení v zázemí Prahy. In: Ouředníček, M., Temelová, J. eds.: *Sociální proměny pražských čtvrtí*. Praha, Academia, s. 229–249.

GEBRIAN, A. (2015): *Starosta obce Dolní Břežany Věslav Michalik: Investice do veřejného prostoru se nám vrátily několikanásobně*. Rádio Wawe, Bourání – díly 191 a 192. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/starosta-obce-dolni-brezany-veslav-michalik-investice-do-verejneho-prostoru-se-5239149> [cit. 24. 7. 2020].

KUCROVÁ, V. (2014): *Proměna kulturní krajiny v zázemí hlavního města. Dolnobřežansko v 16.–19. století*. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin. Praha.

NÁRODNÍ ARCHIV (2021): *1262-1 Dolní Břežany. Indikační skici 1841*. Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=skicic&idrastru=KRM036018410> [cit. 24. 7. 2020].

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV (2015): *Hradiště a keltské oppidum Závist. Památkový katalog*. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/hradiste-a-keltske-oppidum-zavist-12884941> [cit. 24. 7. 2020].

OUŘEDNÍČEK, M. (1994): *Vývoj a současné změny sociálně prostorové struktury Prahy*. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha.

OUŘEDNÍČEK M., BURCIN B., POSPÍŠILOVÁ L., ŠPAČKOVÁ P., RIŠKA M., KUČERA T., MAREŠ J. (2013): *Rozvojový potenciál a populační prognóza suburbánní zóny Prahy*. Specializovaná mapa. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/dolnobrezansko> [cit. 24. 7. 2020].

POSPÍŠILOVÁ, L., DUŠEK, P., OUŘEDNÍČEK, M., KŘIVKA, M. (2012a): *Přirozené oblasti ve spádovém území obce Dolní Břežany*. Specializovaná mapa. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/dolnobrezansko> [cit. 24. 7. 2020].

POSPÍŠILOVÁ, L., OUŘEDNÍČEK, M., KŘIVKA, M. (2012b): *Faktické bydlící obyvatelstvo ve spádovém území obce Dolní Břežany*. Specializovaná mapa. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/dolnobrezansko> [cit. 24. 7. 2020].

POSPÍŠILOVÁ, L., OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J., RIŠKA, M., KŘIVKA, M. (2012c): *Denní a noční obyvatelstvo a funkční rytmy ve spádovém území obce Dolní Břežany*. Specializovaná mapa. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/dolnobrezansko> [cit. 24. 7. 2020].

SEZNAM.CZ (2021): Letecké snímky z let 2003 a 2019. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka?x=14.4557470&y=49.9650639&z=15&l=0> [cit. 24. 7. 2020].

VAŠOURKOVÁ, Y. (2016): Dolní Břežany: centrum je důležité kvůli identitě. *Městský architekt. Era*, s. 27–29.

VINŠOVÁ, E. (2017): *Zámek v Dolních Břežanech*. Materiály pro stavbu, 7, s. 14.

ZÉVL, J.-J. (2019): *Časoprostorová strukturace Pražské metropolitní oblasti*. Magisterská práce. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha.

Zdroje dat:

ARCČR 500 (2016): Databáze vektorových GIS vrstev.

BOHÁČ, A. (1923): *Hlavní město Praha: studie o obyvatelstvu*. Státní úřad statistický, Praha.

BOHÁČ, Z. (1976): Tisíciletý vývoj Prahy. *Historická geografie*, 14–15: 19–54.

CIZINECKÁ POLICIE (2019): Interní databáze cizích státních příslušníků k 1. 1. 2018.

CÍS. KR. STATISTICKÁ ÚSTŘEDNÍ KOMISSE (1885): *Podrobný seznam míst v Čechách (podle sčítání 1880)*. Alfred Hölder, Vídeň.

CÍS. KR. STATISTICKÁ ÚSTŘEDNÍ KOMISSE (1893): *Podrobný seznam míst v Čechách. Nově zmapován na základě výsledků sčítání lidu ze dne 31. prosince 1890*. Alfred Hölder, Vídeň.

CÍS. KR. STATISTICKÁ ÚSTŘEDNÍ KOMISE (1904): *Lexikon obcí pro království a země na říšské radě zastoupené: zpracován na základě výsledků sčítání lidu ze dne 31. prosince 1900. IX., Čechy*. C.k. statistická ústřední komise, Vídeň.

C. K. MÍSTODRŽITELSTVÍ (1872): *Seznam míst v království českém podle výsledků sčítání lidu z 31. prosince 1869*. C. k. místodržitelství, Praha.

C. K. MÍSTODRŽITELSTVÍ (1913): *Seznam míst v království Českém*. C.k. místodržitelství, Praha.

ČSÚ (1970): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 12. 1970. Elektronická databáze dat, upraveno podle Statistického lexikonu. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (1980): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 11. 1980. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (1991): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 3. 3. 1991. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2001): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 1. 3. 2001. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2011): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2015): Historický lexikon obcí České republiky. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2019): Obyvatelstvo a rozloha katastrálních území Prahy 2000–2019. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2021): Databáze demografických údajů za obce ČR. Elektronická databáze dat. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ a MV (2007): *Statistický lexikon obcí České republiky 2007*. Český statistický úřad a Ministerstvo vnitra ČR.

ČÚGK (1972-3): Státní mapa 1:5 000 odvozená. Český úřad geodetický a kartografický, Praha.

ČÚGK (1977-1981): Státní mapa 1:5 000 odvozená. Český úřad geodetický a kartografický, Praha.

ČÚGK (1984-7): Státní mapa 1:5 000 odvozená. Český úřad geodetický a kartografický, Praha.

ČÚZK (1990-5): Státní mapa 1:5 000 odvozená. Český úřad zeměměřický a katastrální, Praha.

ČÚZK (1999-2000): Státní mapa 1:5 000 odvozená. Český úřad zeměměřický a katastrální, Praha.

ČÚZK (2020): Originální mapy stabilního katastru 1836–1843. 1:2 880. Český úřad zeměměřický a katastrální, Praha. Dostupné z: <https://archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html> [cit. 22. 7. 2020].

ČÚZK (2021): Archiv leteckých snímků (Ortofotomap). Český úřad zeměměřický a katastrální, Praha.

FEDERÁLNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD (1967): *Statistický lexikon obcí ČSSR 1974*. Federální statistický úřad, Praha.

PALACKÝ, F. (1848): *Popis králowstwí Českého: čili Podrobné poznamenání všech dosawadních krajůw, panstwí, statkůw, měst, městeček a wesnic, někdejších hradůw a twrzí, též samot a*

zpustlých osad mnohých w zemi České, s udáním jejich obywatelstwa dle popisu r. MDCCCLIII vykonaného. J. G. Kalve, Praha.

PŘÍSPĚVATELÉ OPEN STREET MAP (2020): Databáze vektorových GIS vrstev. Dostupné z: openstreetmap.org [cit. 22. 7. 2020].

REGULAČNÍ PLÁNY STÁTNÍ REGULAČNÍ KOMISE (1939): Stopceny. Ceny stavebních pozemků 1:2880. Geoportal hl. m. Prahy. Dostupné z: <https://app.iprpraha.cz/apl/app/srk/> [cit. 22. 7. 2020].

ŘSCP (2020): Cizinci v Česku. Interní anonymizovaná databáze. Ředitelství služby cizinecké policie ČR, Praha.

STATISTICKÁ KOMMISSE KRÁL. HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1895): *Poměry příbytečné v královském hlavním městě Praze a ve spojených s městskou statistickou kommissí obcech, zejména v Karlíně, na Smíchově, na Královských Vinohradech a v Žižkově, jakož i v jiných pěti obcech sousedních dle výsledků popisu ze dne 31. prosince 1890.* Statistická kommise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

STATISTICKÁ KOMMISSE KRÁL. HLAV. MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1906): *Sčítání lidu v Král. hlav. městě Praze a obcech sousedních provedené 31. prosince 1900. Díl II, oddělení II. Poměry příbytečné v Praze.* Statistická kommise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

STATISTICKÁ KOMISE KRÁLOVSKÉHO HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A SPOJENÝCH OBCÍ (1911): *Hlavní výsledky popisu obyvatelstva ze dne 31. prosince 1910 v král. hlav. městě Praze a obcech okolních.* Statistická komise královského hlavního města Prahy a spojených obcí, Praha.

STATISTICKÝ LEXIKON (1934): *Statistický lexikon obcí v Republice československé. Na základě sčítání lidu z 1. prosince 1930. Díl I. Čechy.* Praha, Orbis.

STATISTICKÝ LEXIKON OBCÍ ČSSR 1965 (1966): Podle správního rozdělení 1. ledna 1965, sčítání lidu, domů a bytů 1. března 1961, SEVT, Praha.

STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ (1924): *Statistický lexikon obcí v republice československé.* Státní úřad statistický, Praha.

STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ (1934): *Sčítání lidu v Republice československé ze dne 1. prosince 1930. Díl I. Růst, koncentrace a hustota obyvatelstva, pohlaví, věkové rozvrstvení, rodinný stav, státní příslušnost, národnost, náboženské vyznání.* Státní úřad statistický, Bursík a Kohout, Praha.

STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ A MINISTERSTVO VNITRA (1955): *Statistický lexikon obcí Republiky československé*. Státní úřad statistický a ministerstvo vnitra, Praha.

SZKÚ (1951): Státní mapa 1:5 000 odvozená. Státní zeměměřický a kartografický ústav, Praha.

ÚSGK (1955-8): Státní mapa 1:5 000 odvozená. Ústřední správa geodézie a kartografie, Praha.

ÚSGK (1962-8): Státní mapa 1:5 000 odvozená. Ústřední správa geodézie a kartografie, Praha.

WAGNER, J., E. (1904): Mapa okresu jílovského v Pražském kraji: podle nejnovějších a nejbezpečnějších pramenů sestavena a vydána k založení obecních knihoven ve veškerých okresích kraje Pražského. Karel André, Praha. Dostupné z: <http://www.chartae-antiquae.cz/cs/maps/42265> [cit. 22. 7. 2020].